

heeten, hebben we ons te beperken en uit te zien naar minder bekende of pas den laatsten tijd opgerichte monumenten.

Tot laatstgenoemde behoort de gedenksteen (afb. 19) ter eere van de eerste anatomische sectie in Japan, welke tevens een belangrijk feit was in de ontwikkeling der westersche medische wetenschap aldaar. Deze is opgericht in het vroegere Kotsugahara, op de begraafplaats van de tempel „Minamisenji” aan een der eindpunten van de tram bij Tōkyō.

Hier lag vroeger de gerechtsplaats en de terechtgestelden werden er begraven. Nu was het, wegens de voorstelling, dat de overledene dit in zijn toekomstig bestaan schaden zou, verboden het lichaam van een gestorvene te verminken, behalve juist in gevallen, waarbij dit als verzwaring van de doodstraf na voltrekking daarvan nog werd toegepast.

Eenige doktoren, die zich ook toelegden op de westersche geneeskunde, hadden zich reeds vroeger een Nederlandsche „anatomische tafel” verschaft en hadden het groote verschil opgemerkt tusschen de voorstelling op de punten in dat boek en de toenmaals (eind 18e eeuw) in Japan algemeen geldende voorstellingen, welke men uit de Chineesche medische leeringen had overgenomen. Door het bijwonen eener dergelijke executie was het hun dus mogelijk zich ervan te overtuigen, welke van beide opvattingen de juiste was. Deze „sectie” had dus te Kotsugahara plaats en de bedoelde artsen bevonden, dat de weergave van den bouw van het menschelijk lichaam in de bovengenoemde „tafel” van Kulmus veel nader bij de werkelijkheid kwam dan de overgeleverde „medische” denkbeelden, welke bij hun daaromtrent bestonden. Enkele van hen gingen dus daarna Nederlandsch leeren, om ook de bijschriften te vertalen. Deze medici nu, Sugita Gempaku, Maeno Ryōtaku en anderen, beschouwt men nog als de grondleggers van de westersche geneeskunde in Japan. Het is eigenaardig, dat deze Nederlandsche uitgave van Kulmus' „Tabulae anatomicae”, welke hier te lande zelfs in de bibliotheek der „Maatschappij voor Geneeskunde”, de meest volledige op dit gebied, ontbreekt, nog altijd in Japan bewaard werd, als een merkwaardig document van historische beteekenis. Misschien bestaat ze daar nog, hoewel ik meen gehoord te hebben, dat althans het exemplaar, hetwelk ik te zien kreeg, bij den brand van September 1923 in vlammen is opgegaan, gelijk zoovele oude boeken.

Als bewijs van piëteit jegens deze oude meesters nu is in 1922 op genoemde plaats de gedenksteen opgericht, welke men op afb. 19 ziet en waarop bovenaan een relief is gebeiteld, weergevend de titelplaat van het meergemelde en aldus in 't Japansch vertaalde „Hollandsche” boekwerk, met het opschrift „Chineesche dwalingen in de observaties”. De plaquette daaronder beschrijft de ervaringen van Gempaku en de zijnen. Een herdinkingsuitgave van de huldigingscommissie, waarin deze nader worden toegelicht staat op het oogenblik niet tot mijn beschikking.